

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, 15.5.2001
COM(2001)264 final

KOMUNIKAT KOMISJI

**Zrównoważona Europa dla Lepszego Świata:
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej**

(Propozycja Komisji dla Rady Europejskiej w Gotenburgu)

KOMUNIKAT KOMISJI

Zrównoważona Europa dla Lepszego Świata: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej (Propozycja Komisji dla Rady Europejskiej w Goteburgu)

I. W KIERUNKU ZRÓWNOWAŻONEJ EUROPY

„Rozwój zrównoważony to rozwój, który zapewnia realizację potrzeb obecnego pokolenia bez wywierania negatywnego wpływu na zdolność przyszłych pokoleń do spełnienia ich potrzeb” – Światowa komisja do spraw Środowiska i Rozwoju (Komisja Brundtlanda), 1987

Podczas swoje posiedzenia w Helsinkach w grudniu 1999 roku Rada Europejska zwróciła się do Komisji Europejskiej o „przygotowanie propozycji długoterminowej strategii dopasowującej strategię na rzecz rozwoju zrównoważonego ekonomicznie, społecznie i ekologicznie, i przedstawienie jej Radzie Europejskiej w czerwcu 2001 roku”. Niniejszy dokument odpowiada na to zaproszenie. Jest oparty na dokumencie konsultacyjnym służb Komisji wydanym w marcu oraz na licznych reakcjach na niego.

„Rozwój zrównoważony należy postrzegać jako cel globalny” – Komisja Brundtlanda

Rozwój zrównoważony stanowi cel globalny. Unia Europejska ma kluczową rolę w doprowadzeniu do rozwoju zrównoważonego w Europie a także na szerszej, globalnej scenie, gdzie wymagane jest szerokie działanie międzynarodowe. Aby dopełnić tej powinności UE i inni sygnatariusze deklaracji Narodów Zjednoczonych z Rio z 1992 roku zobowiązali się podczas 19-tej specjalnej sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w 1997 roku do opracowania strategii zrównoważonego rozwoju na Szczyt Ziemi na temat Zrównoważonego Rozwoju w 2002 roku. Niniejsza strategia stanowi część przygotowań UE do tego szczytu.

Rozwój zrównoważony – szersza długoterminowa wizja

Wypełnienie i oparcie się na strategii Lizbońskiej

Niewiele ponad rok temu w Lizbonie Rada Europejska ustanowiła nowy cel strategiczny Unii: *„stać się najbardziej konkurencyjną i dynamiczną opartą na wiedzy gospodarką świata, zdolną do zrównoważonego rozwoju gospodarczego zapewniającego więcej lepszych miejsc pracy oraz większą spójność socjalną”*. Rada Europejska w Sztokholmie podjęła następnie decyzję, że strategia zrównoważonego rozwoju UE powinna wypełnić i oprzeć się na tej deklaracji politycznej poprzez wprowadzenie wymiaru środowiskowego. Uznaje się więc, że w długim okresie **rozwój gospodarczy, spójność społeczna i ochrona środowiska muszą iść ręką w rękę**.

Zapewnienie pozytywnej wizji przyszłości

Rozwój zrównoważony oferuje Unii Europejskiej **pozytywną długoterminową wizję** społeczeństwa, które jest zamożniejsze i bardziej sprawiedliwe, i które obiecuje czystsze, bezpieczniejsze i zdrowsze środowisko – społeczeństwo które zapewnia lepszą jakość życia nam, naszym dzieciom i wnukom. Osiągnięcie tego celu w praktyce wymaga, aby rozwój gospodarczy wspierał postęp społeczny i respektował konieczność ochrony środowiska, aby polityka społeczna podparła

wyniki ekonomiczne, oraz aby polityka ochrony środowiska była efektywna kosztowo.

*Strategia
uwolnienia
możliwości
inwestycyjnych w
długim okresie*

Oddzielenie degradacji środowiska i konsumpcji surowców od rozwoju gospodarczego i społecznego wymaga istotnej reorientacji publicznych i prywatnych wydatków inwestycyjnych w kierunku nowych, przyjaznych dla środowiska technologii. Strategia zrównoważonego rozwoju powinna być **katalizatorem dla decydentów i opinii publicznej** w nadchodzących latach i stać się siłą napędową reformy instytucjonalnej a także zmian w zachowaniach przedsiębiorstw i konsumentów. **Jasne, stabilne, długoterminowe cele** będą kształtowały oczekiwania i tworzyły warunki w których przedsiębiorcy będą czuli się pewnie inwestując w innowacyjne rozwiązania i tworząc nowe miejsca pracy o wysokiej jakości.

*Koncentracja na
najbardziej
dotkliwych
zagrożeniach*

Aby zlikwidować przepaść pomiędzy tą ambitną wizją i praktycznym działaniem politycznym Komisja proponuje, aby **strategia skoncentrowała się na małej liczbie problemów, stwarzających poważne lub nieodwracalne zagrożenie** dla przyszłego dobrobytu społeczeństwa Europy:

Główne zagrożenia zrównoważonego rozwoju

- Emisje gazów cieplarnianych z działalności człowieka powodują **globalne ocieplenie**. Zmiana klimatu spowoduje prawdopodobnie więcej ekstremalnych zjawisk meteorologicznych (huragany, powodzie) o poważnych skutkach dla infrastruktury, własności, zdrowia i przyrody.
- Poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego stwarzają nowe, **odporne na antybiotyki odmiany niektórych chorób** oraz, potencjalnie, **długo-okresowe skutki wielu niebezpiecznych chemikaliów** obecnie codziennie stosowanych; zwiększa się znaczenie zagrożeń dotyczących bezpiecznej żywności
- Co szósty Europejczyk żyje w **biedzie**. Bieda i zepchnięcie na margines społeczeństwa mają ogromny bezpośredni wpływ na jednostki taki jak podupadanie na zdrowiu, samobójstwa, trwałe bezrobocie. Ciężarem ubóstwa obarczone są nieproporcjonalnie samotne matki i żyjące samotnie starsze kobiety. Bieda towarzyszy często rodzinom przez pokolenia.
- Podczas gdy wydłużenie oczekiwanej długości życia jest oczywiście pozytywnym zjawiskiem, w połączeniu z obniżonym wskaźnikiem urodzin prowadzi do **starzenia się populacji** zagrażając spowolnieniem stopy wzrostu gospodarczego a także wpływając negatywnie na jakość i trwałość finansową systemów emerytalnych i publicznej opieki zdrowotnej. Wydatki mogą wzrosnąć nawet o 8% PKB w wielu Państwach Członkowskich pomiędzy 2000 i 2040 rokiem.
- **Utrata bioróżnorodności** w Europie uległa w ostatnich dziesięcioleciach **dramatycznemu przyspieszeniu**. Zasoby ryb w wodach europejskich są bliskie załamaniu. **Ilość odpadów** nieustannie wzrasta w

tempie szybszym od PKB. **Niszczenie gleb** i spadek żyzności wpływają na efektywność użytkowania gruntów rolnych.

- Zagęszczenie transportu gwałtownie wzrasta i zbliża się do punktu krytycznego (gridlock) . Wpływa to głównie na tereny zurbanizowane, które zmagają się również z takimi problemami jak niszczenie śródmieść, rozwój przedmieść, koncentracja dotkliwej biedy i osób znajdujących się na marginesie społeczeństwa. Nierównowaga regionalna w UE pozostaje poważnym problemem.

Rozwiązanie tych problemów wymaga nowej strategii

Bardzo nieliczne z tych trendów są nowe. Na wielu szczeblach rządu oraz społeczeństwa podejmowano próby zajęcia się nimi. Okazało się, że inicjatywy takie jak lokalna Agenda 21 są skutecznymi instrumentami budowy porozumienia na rzecz zmian na poziomie lokalnym. Starania te odnosiły jednak jak dotąd jedynie ograniczony sukces ze względu na trudności ze zmianą ustalonych polityk i wzorców zachowania oraz ze skoordynowanym (*bringing the responses together*). Rozwiązanie tych trendów sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju i realizacja wizji oferowanej przez rozwój zrównoważony wymaga **pilnych działań**; oddanego i myślącego długoterminowo **przywództwa politycznego**; **nowego podejścia do tworzenia polityk sektorowych**; szerokiego **udziału różnych partnerów społecznych** oraz **odpowiedzialności międzynarodowej**.

Nierobienie niczego może być dużo bardziej kosztowne, niż wczesne działanie

- **Potrzebne są pilne działania**: Nadszedł czas aby stawić czoła wyzwaniom zrównoważenia rozwoju. Wiele trendów, które mu zagrażają, wynika z dawnych wyborów technologii produkcji, wzorców wykorzystania ziemi i inwestycji infrastrukturalnych, które są trudne do odwrócenia w krótkim okresie czasu. Chociaż główne skutki utraty bioróżnorodności, rosnącej odporności na antybiotyki lub zmiany klimatu mogą być odczuwalne dopiero po wielu latach, do tego czasu stawienie czoła tym problemom ich może być bardzo kosztowne lub niemożliwe.

Do podejmowania trudnych decyzji potrzebne jest przywództwo polityczne.

- **Kluczowe jest przywództwo polityczne**: Aby dokonać zmian niezbędnych dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju potrzebna będzie silna wola polityczna. Podczas gdy zrównoważony rozwój bez wątpienia przyniesie korzyści społeczeństwu jako całości, trzeba będzie dokonać **trudnych wyborów i kompromisów** pomiędzy różnymi grupami interesów. Musimy stawić czoła tym kompromisom w sposób otwarty i uczciwy. Zmiany polityki muszą zostać przeprowadzone w sprawiedliwy i zrównoważony sposób, **nie można jednak pozwolić, aby wąsko pojęte interesy grupowe przeważały nad dobrobytem społeczeństwa jako całości**.

Polityka powinna być oparta o spójne, długoterminowe spojrzenie

- **Nowe podejście do tworzenia polityk sektorowych**: Chociaż Unia ma szeroki wachlarz polityk sektorowych dotyczących gospodarczych, społecznych i środowiskowych aspektów zrównoważonego rozwoju, były one tworzone bez dostatecznej koordynacji. **Zbyt często działania zmierzające do osiągnięcia celów jednej z polityk sektorowych podważają postępy w innym sektorze**, podczas gdy rozwiązania problemów często leżą w rękach decydentów z innych sektorów lub innych szczebli rządu. Jest to główna przyczyna wielu długoterminowych niezrównoważonych trendów. Dodatkowo brak spójnej długoterminowej perspektywy oznacza, że zbyt

wiele uwagi koncentrowanej jest na kosztach krótkoterminowych, a zbyt mało na długookresowej perspektywie sytuacji „win-win” (tzn. obydwie strony zwyciężają).

Każdy ma swój wkład do wykonania. Kluczowa jest silna rola UE

- **Działania muszą być podejmowane przez wszystkich i na wszystkich szczeblach:** Wiele zmian potrzebnych dla zapewnienia rozwoju zrównoważonego może być skutecznych tylko jeśli zostaną podjęte na szczeblu UE. Czytelne przykłady widoczne są w tych obszarach polityki, gdzie Wspólnota ma wyłączne kompetencje prawne lub gdzie integracja gospodarek europejskich prowadzi do tego, że nieskoordynowane działania Państw Członkowskich będą prawdopodobnie nieefektywne. W innych przypadkach bardziej odpowiednie będą działania podejmowane przez rządy krajowe, regionalne lub lokalne. Niemniej jednak **podczas gdy władze odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu długookresowych ram, w ostatecznym rozrachunku to indywidualni obywatele i przedsiębiorcy dokonają** zmian we wzorcach konsumpcyjnych i inwestycyjnych potrzebnych dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

Podjęcie działań u siebie zapewni przywództwo międzynarodowe

- **Odpowiedzialny partner w zglobalizowanym świecie:** Aby rozwiązać wiele wyzwań dla zrównoważonego rozwoju potrzebne są działania globalne. Oczywistymi przykładami są zmiana klimatu i zagrożenie bioróżnorodności. Komisja uważa, że kraje rozwinięte muszą podjąć wiodącą rolę w promowaniu zrównoważonego rozwoju i wzywa inne kraje rozwinięte do zaakceptowania odpowiedzialności, którą ponoszą. Komisja uważa, że aby stać się międzynarodowym liderem i wykonać pierwszy krok w kierunku osiągnięcia globalnego zrównoważonego rozwoju **UE powinna zacząć od uprzątnięcia własnego domu.** Ze względu na to, że produkcja i konsumpcja UE wywiera wpływ wykraczający poza nasze granice, musimy również zapewnić, że wszystkie nasze polityki sektorowe wesprą szanse na zrównoważony rozwój na poziomie globalnym.

Aby spełnić te wymagania Komisja proponuje trzyczęściową strategię UE:

- 1: Zestaw **cross-cutting propozycji i rekomendacji** prowadzących do poprawy skuteczności polityki i osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Oznacza to zapewnienie, że różne polityki sektorowe będą wzmacniać się nawzajem, a nie rozchodzić w różnych kierunkach.
- 2: Zestaw **wiodących celów i konkretnych instrumentów** na poziomie UE służących do rozwiązania problemów które stanowią największe wyzwanie dla zrównoważonego rozwoju w Europie
- 3: Kolejne kroki **implementacji strategii i oceny postępów.**

II. OSIĄGNIĘCIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU: REALIZACJA NASZYCH AMBICJI

Obecne polityki sektorowe wymagają zmiany

Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju wymaga zmian w sposobie opracowywania i wprowadzania w życie polityki zarówno na szczeblu UE jak i Państw Członkowskich. To z kolei wymaga wyraźnego zobowiązania na najwyższym szczeblu. Niniejszy rozdział przedstawia szereg propozycji mających na celu bardziej skuteczną odpowiedź na wyzwania, przed którymi stoimy.

Poprawić spójność polityki

Wszystkie polityki sektorowe powinny zostać ocenione z punktu widzenia ich wkładu w rozwój zrównoważony

Rozwój zrównoważony powinien stać się centralnym celem wszystkich polityk sektorowych. Oznacza to, że twórcy polityki muszą zidentyfikować prawdopodobne *spillovers* – dobre i złe – do innych polityk sektorowych i wziąć je pod uwagę. **Staranna ocena pełnych skutków** propozycji działań musi uwzględniać ocenę skutków ekonomicznych, środowiskowych i społecznych wewnątrz i poza UE. Wtedy, gdy jest to adekwatne, powinno to obejmować wpływ na równość szans, również w kontekście równości płci. Szczególnie ważna jest jasna identyfikacja grup, które poniosą ciężar zmian tak, aby decydenci mogli ocenić potrzebę zastosowania narzędzi pomagających tym grupom w adaptacji. W ocenach należy zastosować bardziej konsekwentne podejście i wykorzystać dostępną wiedzę z szerokiego wachlarza polityk sektorowych.

Aby tego dokonać, potrzebujemy lepszych informacji, zwłaszcza żeby zmierzyć się z problemami ryzyka i niepewności

Aby ocenić propozycje działań **potrzebne są lepsze informacje**. Dla przykładu ciągle nie są dobrze zrozumiane skutki starzenia się populacji podobnie, jak wpływ wywierany na bioróżnorodność i zdrowie publiczne przez niektóre rodzaje zanieczyszczenia środowiska lub substancji chemicznych takich jak *endocrine disrupters*. Zgodnie z zasadą przezroczności braki w wiedzy nie mogą jednak stanowić usprawiedliwienia dla braku działań lub dla działań nierozważnych. Ryzyko i niepewność są częścią życia. Rolą nauki i badań jest pomoc w identyfikacji natury ryzyka i niepewności przed którymi stoimy, tak, aby dostarczyć podstaw dla rozwiązań i decyzji politycznych. Decydenci są odpowiedzialni za efektywne zarządzanie ryzykiem oraz za czytelne wyjaśnienie opinii społecznej jego natury i zakresu.

Działania

- ✓ Wszystkie polityki sektorowe muszą przyjąć rozwój zrównoważony za swój główny cel. W szczególności zbliżające się przeglądy Polityk Wspólnych muszą zająć się kwestią możliwego większego pozytywnego wkładu w rozwój zrównoważony:
- ✓ Średnioterminowy przegląd Wspólnej Polityki Rolnej w 2002 roku powinno wyróżnić jakość, a nie ilość, na przykład poprzez zachęcanie do rolnictwa organicznego i innych przyjaznych dla środowiska form rolnictwa oraz dalsze przesunięcie zasobów od wsparcia rynkowego do rozwoju obszarów wiejskich.
- ✓ Wspólna Polityka Rybołówstwa powinna promować zrównoważone zarządzanie zasobami rybnymi w UE i na arenie międzynarodowej, zapewniając przy tym długoterminową opłacalność przemysłu rybnego UE i chroniąc ekosystemy morskie.
- ✓ Wspólna Polityka Transportowa powinna zająć się rosnącymi poziomami zagęszczenia ruchu i zanieczyszczeń i zachęcać do wykorzystania bardziej przyjaznych dla środowiska środków transportu.
- ✓ Polityka Spójności musi poprawić trafność wyznaczania celów wśród najmniej rozwiniętych regionów oraz tych z najdotkliwszymi problemami strukturalnymi – jak niszczenie obszarów

zurbanizowanych i upadek gospodarek wiejskich – oraz grup społecznych najbardziej wrażliwych na trwałe usunięcie na margines społeczeństwa.

- √ Komisja przedstawi Radzie Europejskiej w Laeken w grudniu plan działań na rzecz poprawy przepisów. Będzie on obejmował mechanizmy mające zapewnić, że wszystkie główne propozycje legislacyjne będą zawierać **ocenę potencjalnych korzyści i kosztów ekonomicznych, środowiskowych i społecznych wynikających z działań lub braku działań, zarówno wewnątrz, jak i poza UE**. Rada i Parlament powinny zmienić propozycje legislacyjne w tym samym duchu.

Ustalenie właściwych cen dających sygnał osobom indywidualnym i przedsiębiorcom

Ustalenie właściwych cen zachęci do zmian zachowania i zmian technologii

Ceny rynkowe mają potężny wpływ na zachowanie osób indywidualnych i przedsiębiorców. Reformy rynkowe mające na celu ustalenie właściwych cen mogą stworzyć nowe szanse rynkowe dla usług i produktów zmniejszających presję na środowisko i zapewniających spełnienie potrzeb społecznych i ekonomicznych. Czasami oznacza to przeznaczenie środków publicznych na usługi, które w innym przypadku zostałyby zrealizowane takie, jak podstawowe usługi publiczne na terenach o małej gęstości zaludnienia. Częściej chodzi o rezygnację z subsydiów zachęcających do marnowania surowców naturalnych i nadanie ceny zanieczyszczeniom. Taka zmiana cen zapewnia trwałą zachętę do rozwoju i wykorzystania bezpieczniejszych, mniej zanieczyszczających technologii i sprzętu i często tylko ona jest potrzebna, aby przeważać równowagę na ich stronę.

Działania

- √ W swoich propozycjach działań i zmian legislacyjnych Komisja nada priorytet instrumentom rynkowym zapewniającym bodźce cenowe kiedy jest prawdopodobne, że spowodują one osiągnięcie celów społecznych i środowiskowych w sposób elastyczny i efektywny kosztowo.

Inwestowanie w naukę i technologię z myślą o przyszłości

Postępy w zakresie wiedzy i technologii mają zasadnicze znaczenie

Nasz ciągły długoterminowy dobrobyt jest dramatycznie uzależniony od postępów w zakresie wiedzy i rozwoju technologicznego. Bez tych inwestycji dostosowanie do wymagań zrównoważonego rozwoju będzie się odbywać w znacznie większym stopniu poprzez zmiany w naszych wzorcach konsumpcyjnych. Dzięki promowaniu innowacji rozwinięte mogą zostać nowe technologie które wykorzystują mniej surowców naturalnych, zmniejszają zanieczyszczenie lub zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa i są tańsze od poprzedników. UE i Państwa Członkowskie powinny **zapewnić, że przepisy prawne nie krępują innowacyjności** i nie wnoszą nadmiernych barier pozarynkowych dla rozpowszechniania i wykorzystania nowej technologii.

Środki publiczne na wsparcie zmian technologicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju powinny skoncentrować się na podstawowych i stosowanych badaniach w zakresie bezpiecznych i łagodnych dla środowiska technologii oraz na *benchmarking*¹ i projekty demonstracyjne, aby stymulować szybsze podejmowanie nowych, bezpieczniejszych, czystszych technologii. Działania z zakresu zamówień publicznych – pod warunkiem, że nie stanowią przykrywką dla protekcjonizmu – są dodatkowym sposobem przyspieszania rozpowszechniania nowych technologii. „Inicjatywa zielonych zakupów” powstała w sektorze prywatnym mogłaby podobnie zwiększyć wykorzystanie bezpiecznych dla środowiska produktów i usług.

Działania

- √ Wspólnota powinna w pełni wykorzystać potencjał następnego Wspólnotowego Ramowego Programu Badań aby wesprzeć działania związane z rozwojem zrównoważonym jako część Europejskiego Obszaru Badawczego.
- √ *Drawing on* dokumencie kierunkowym który zostanie wkrótce wydany przez Komisję Państwa Członkowskie powinny rozważyć jak **lepiej wykorzystać zamówienia publiczne** aby faworyzować przyjazne dla środowiska produkty i usługi.
- √ Komisja będzie promować **inicjatywy sektora prywatnego** na rzecz włączenia czynników środowiskowych do ich specyfikacji zakupów.
- √ Komisja zwraca się do przemysłu o zidentyfikowanie, co uznaje on za główne przeszkody w rozwoju i szerszym użyciu nowych technologii w sektorach takich, jak energia, transport i komunikacja.
- √ Wspólnota powinna mieć udział w osiągnięciu do 2008 roku gotowości Europy do Globalnego Monitoringu Środowiska i Bezpieczeństwa (GMES)

Poprawa komunikacji i mobilizacja obywateli i przedsiębiorców

Chociaż nauka i porady naukowe mają kluczowy wkład w podejmowanie decyzji, zaufaniem społecznym do ich obiektywizmu wstrząsnęły takie wydarzenia, jak ostatnie zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt. Istnieją obawy, że reakcje na nie były kierowane wąskimi interesami grupowymi bardziej, aniżeli szeroko pojętymi interesami społeczeństwa. To poczucie jest częścią szerszego złego samopoczucia. Wielu ludzi uważa, że polityka stała się zbyt technokratyczna i oddalona i że jest zbyt podporządkowana nienaruszalnym prawom. Aby stawić czoła temu rosnącemu zniechęceniu do procesu politycznego, musi on stać się bardziej otwarty.

Bardziej otwarty proces podejmowania decyzji poprawi polityki sektorowe i będzie stymulować obywateli i przedsiębiorców do zaangażowania.

Otwarty proces tworzenia polityki pozwala również na jasną identyfikację wszelkich koniecznych kompromisów pomiędzy konkurującymi grupami interesów oraz przejrzystość podejmowania decyzji. **Wcześniejszy i bardziej systematyczny dialog** - szczególnie z przedstawicielami konsumentów, których

¹ pojęcie z zakresu teorii zarządzania oznaczające porównywanie, zwykle z najlepszymi wzorcami

interesy są często pomijane – może wydłużyć czas przygotowywania propozycji działań, ale powinien poprawić jakość przepisów prawnych i przyspieszyć ich wdrażanie. Powinno się również poznać poglądy tych, którzy znajdują się poza Unią.

Szeroko rozpowszechnione popularne „posiadanie” celu, jakim jest zrównoważony rozwój, zależy nie tylko od większej otwartości procesu podejmowania decyzji, ale również od poczucia, że osoby indywidualne mogą przez swoje działanie wywrzeć rzeczywistą różnicę. Dla przykładu lokalna Agenda 21 jest skuteczna w promowaniu zrównoważonego rozwoju na szczeblu lokalnym. System edukacyjny również odgrywa istotną rolę w promowaniu lepszego zrozumienia celu zrównoważonego rozwoju, podsycając **poczucie odpowiedzialności indywidualnej i zbiorowej**, a tym samym zachęcając do zmian zachowania.

Polityka publiczna ma również kluczową rolę w promowaniu większego poczucia odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw oraz w ustanawianiu ram, które zapewnią integrację względów społecznych i środowiskowych do działań przedsiębiorców. Niektóre z najbardziej dalekowzrocznych przedsiębiorstw zdały sobie sprawę, że **zrównoważony rozwój oferuje nowe możliwości** i zaczęły odpowiednio dostosowywać swoje inwestycje. Biznes powinien zostać zachęcony do pro-aktywnego podejścia do zrównoważonego rozwoju w swojej działalności zarówno w UE, jak i gdzie indziej.

Działania

- √ Przygotowywana Biała Księga Komisji w sprawie Rządzenia będzie zawierać propozycje dotyczące szerokich konsultacji z interesariuszami z Unii i spoza niej, obejmując zazwyczaj publiczne przesłuchanie przed przedłożeniem jakiegokolwiek ważnej propozycji działań. Podobnie przeglądy głównych polityk sektorowych będą starały się o opinię interesariuszy.
- √ Wszystkie publicznie notowane przedsiębiorstwa zatrudniające co najmniej 500 osób są proszone o publikację „**potrójnej *bottom line***” w swoich corocznych raportach dla udziałowców, mierzącej ich wyniki w odniesieniu do kryteriów ekonomicznych, środowiskowych i społecznych. Przedsiębiorstwa UE zachęca się do prezentacji i opublikowania zgodności ich działalności na świecie z wytycznymi OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych lub z innymi porównywalnymi wytycznymi.
- √ Państwa Członkowskie powinny rozważyć, jak ich systemy edukacyjne mogą pomóc w szerszym zrozumieniu zrównoważonego rozwoju.

WZIAĆ POD UWAGĘ ROZSZERZENIE UNII I WYMIAR GLOBALNY

Strategia UE powinna wykraczać poza obecne granice Wspólnoty, tak aby była adekwatna również dla krajów które wejdą do Unii w ciągu najbliższych lat.

Strategia UE musi wychodzić poza nasze obecne granice

Przyszli członkowie Unii borykają się z wieloma tymi samymi problemami, ale również posiadają wiele cech wyróżniających. Dla przykładu, posiadają znacznie bogatszą bioróżnorodność. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że zarówno ekonomiczne jak i społeczne nierówności będą znacznie większe w rozszerzonej Unii. Nowe kraje Wspólnoty będą posiadały średnio znacznie wyższy odsetek ludności rolniczej, a także **OPOŹNIENIA** w inwestycjach infrastrukturalnych oraz technologii produkcji. Przyszłe reformy polityki Wspólnoty muszą brać pod uwagę wspomniane różnice. Kraje kandydackie powinny być aktywnie zaangażowane we wprowadzanie w życie tej strategii.

Zrównoważony rozwój w Unii musi sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi w kontekście globalnym

Co więcej, wiele z polityk sektorowych Unii ma wpływ na elementy zrównoważonego rozwoju znacznie przekraczając granice Wspólnoty, a produkcja i konsumpcja unijna zwiększa presję i wpływ na stan globalnych zasobów środowiskowych. Niezmiernie istotne jest zatem upewnienie się, że działania jakie podejmiemy w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju w Europie będą przyczyniać się do zrównoważonego rozwoju na całym świecie. Nasze polityki – zarówno te w wymiarze wewnętrznym jak i zewnętrznym – muszą aktywnie wspierać wysiłki innych krajów – szczególnie rozwijających się – tak, aby osiągnąć rozwój, który byłby bardziej zrównoważony.

Współpraca z innymi krajami oraz międzynarodowymi organizacjami jest istotna

W celu uzyskania efektywnego wpływu na osiągnięcie globalnego zrównoważonego rozwoju Unia Europejska oraz jej kraje członkowskie muszą efektywnie współpracować z innymi krajami oraz międzynarodowymi instytucjami, w tym z OECD, Światową Organizacją Handlu (WTO), Międzynarodową Organizacją ds. Pracy (ILO), Międzynarodowym Funduszem Walutowym (IMF), Bankiem Światowym (WB) oraz ONZ-owskim Programem ds. Środowiska (UNEP). To jaka będzie rola UE związana z pomocą w osiągnięciu zrównoważonego rozwoju w tym szerszym globalnym kontekście, będzie tematem naszych dyskusji w procesie przygotowania do Szczytu Rio+10 w Południowej Afryce w 2002 r.

III. DZIAŁANIE

Komisja zaprezentuje w pierwszej połowie 2002 r. Komunikat, w którym zaprezentuje rozbudowane opinie na temat tego, jak powinien być wkład Unii w globalny zrównoważony rozwój, mając na uwadze zbliżający się Światowy Szczyt dotyczący Zrównoważonego Rozwoju (Rio+10) w Johannesburgu. Wśród innych poruszanych spraw, Komunikat powinien dotyczyć kwestii związanych ze zgromadzeniem dodatkowych środków finansowych na pomoc w rozwoju, szczególnie w kontekście zmniejszania biedy.

III OKREŚLENIE DŁUGOOKRESOWYCH CELÓW: OKREŚLENIE PRIORYTETOWYCH DZIAŁAŃ

Konieczne jest działanie przebiegające przez szeroki wachlarz polityk sektorowych

Wspomniane powyżej podstawowe wyzwania związane ze zrównoważonym rozwojem związane są z kilkoma politykami sektorowymi. W związku z tym

Konieczne są konkretne działania

rozwojem związane są z kilkoma politykami sektorowymi. W związku z tym, należy dążyć do stworzenia całościowego, między-sektorowego podejścia, które obejmowałoby wspomniane wyzwania. Należy stworzyć konkretne działania w poszczególnych obszarach, które byłyby oparte na zasadach przedstawionych w poprzedniej sekcji. Reformy istniejących polityk sektorowych Wspólnoty muszą skupiać się na maksymalizacji ich wkładu w osiągnięcie strategicznych celów zawartych we wspólnotowej strategii dotyczącej zrównoważonego rozwoju.

Strategia UE musi w pełni integrować ekonomiczne, środowiskowe oraz społeczne filary zrównoważonego rozwoju

W trakcie ostatnich szczytów UE w Lizbonie, Nicei oraz Sztokholmie uzgodniono cele oraz działania związane z dwoma z sześciu kwestii, stanowiących największe wyzwanie dla zrównoważonego rozwoju w Europie: **walka z biedą oraz marginalizacją społeczną** a także **postępowanie z ekonomicznymi i społecznymi skutkami starzenia się społeczeństw**. Ta strategia nie proponuje nowych działań w tych obszarach. Mimo tego, wspomniane cele są integralną częścią Strategii Wspólnoty służącej osiągnięciu zrównoważonego rozwoju. Cele wymienione są w Aneksie I poniżej.

Dla pozostałych czterech kwestii, Komisja proponuje następujący zestaw priorytetowych celów oraz działań na poziomie Wspólnoty. Realizacja tych celów będzie wymagała podjęcia działań przez kraje członkowskie, zarówno jeśli chodzi o ich wewnętrzną politykę jak też jeśli chodzi o decyzje podejmowane przez Radę dotyczące zmian w politykach Wspólnoty. Komisja będzie przedstawiała postęp w realizacji celów strategii w swoim raporcie na coroczne wiosenne posiedzenie Rady (tzw. szczegółowy raport – synthesis report)

Ograniczenie zmian klimatycznych oraz wzrost zużycia

Cele (headline objectives)

- UE wypełni postanowienia ze szczytu w Kyoto, co jest jednakże tylko pierwszym krokiem. UE powinna dążyć do redukcji emisji gazów cieplarnianych średnio o 1% w ciągu roku ponad poziom z 1990 r. aż do 2020 r.
- Unia będzie nalegać na to, aby inne wysoko uprzemysłowione kraje wypełniły również swoje zobowiązania z Kyoto. Jest to niezbędny krok w celu poszerzenia międzynarodowych wysiłków potrzebnych do ograniczenia globalnego ocieplenia klimatu oraz dostosowania do jego efektów.

Działania na poziomie Wspólnoty (Measures)

- Przyjęcie do 2002 r. dyrektywy dotyczącej opodatkowania produktów energetycznych. W ciągu 2 lat, Komisja zaproponuje bardziej ambitne cele do osiągnięcia w ochronie przyrody w kontekście opodatkowania energii. Cele te będą sprzyjały osiągnięciu pełnego stanu internalizacji kosztów ubocznych oraz indeksacji minimalnego poziomu akcyzy przynajmniej do poziomu inflacji.
- Stopniowa likwidacja do 2010 r. subsydiów wspierających produkcję oraz konsumpcję paliw kopalnych. Tam gdzie niezbędne, zastosowanie działań wspierających powstawanie alternatywnych źródeł zatrudnienia. Należy dokonać analizy czy konieczne jest tworzenie rezerw węgla oraz czy powinniśmy utrzymywać minimalny poziom subsydiowanej produkcji na potrzeby bezpieczeństwa. W tym celu Komisja przedstawi do przyjęcia przez Radę propozycję jeszcze przed wygaśnięciem

Traktatu ECSC w lipcu 2002 r. Należy wziąć pod uwagę w traktatach akcesyjnych szczególną sytuację niektórych krajów kandydujących.

- Wprowadzenie działań redukujących emisję gazów cieplarnianych na podstawie wyników Europejskiego Programu ds. Zmian Klimatycznych. Komisja wyda do końca maja 2001 r. propozycję stworzenia do 2005 r. europejskiego systemu rynku pozwoleń na emisję dwutlenku węgla.
- Alternatywne paliwa, w tym bio paliwo, powinny stanowić do 2010 r. przynajmniej 7% konsumpcji paliw samochodowych oraz ciężarówek a do 2020 r. przynajmniej 20%. Komisja wyda w 2001 r. propozycję w tym zakresie do akceptacji w 2002 r.
- Zdecydowane działania zmierzające do redukcji popytu, poprzez np. zwiększenie minimalnych standardów oraz wymagań dotyczących oznakowania budynków oraz urządzeń/maszyn w celu obniżenia zużycia energii.
- Zwiększenie wsparcia dla badań, rozwoju oraz dzielenia się technologiami dotyczącymi:
  - Czystych i odnawialnych źródeł energii
  - Bezpieczniejszej energii nuklearnej, w szczególności w kontekście odpadów

KWESTIE ZWIĄZANE Z ZAGROŻENIAMI OCHRONY ZDROWIA

IV. CELE

- Uczynienie z bezpieczeństwa i jakości żywności celu do realizacji dla wszystkich uczestników łańcucha pokarmowego (???)
- Do 2020, zapewnienie tego, że środki chemiczne są wyłącznie produkowane i używane w sposób, który nie powoduje znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz dla środowiska naturalnego
- Zajęcie się problemami związanymi z wybuchem chorób zakaźnych oraz oporem (???) wobec antybiotyków

V. WSKAŹNIKI NA POZIOMIE UNIJNYM

- Polepszenie informacji dostępnych dla konsumentów oraz zwiększenie ich świadomości poprzez edukację oraz wyraźne zaznaczanie informacji na etykietach.
- Stworzenie w 2002 r. Europejskich Władz ds. Żywności
- Wzmocnienie zdolności do monitorowania i kontroli wpływu na zdrowie niektórych substancji (np. dioksyn, toksyn, pestycydów) znajdujących się w żywności oraz w środowisku, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na zdrowie dzieci.
- Zmiany Wspólnej Polityki Rolnej, polegające na nagradzaniu nie wielkości produkcji ale raczej zdrowych, wysokiej jakości produktów oraz, zgodnie z oceną kwestii związanych z przemysłem tytoniowym w 2002 r., przystosowanie działań w taki sposób, aby umożliwić w odpowiednio szybkim terminie eliminację subsydiów przeznaczanych na przemysł tytoniowy a co za tym idzie zastosowanie odpowiednich mechanizmów pozwalających na rozwój alternatywnych źródeł przychodu oraz aktywności ekonomicznej osób związanych z przemysłem tytoniowym (pracowników oraz plantatorów).
- Opracowanie do 2003 r. całościowej strategii Wspólnoty dotyczącej wspierania bezpieczeństwa i higieny pracy, tak aby osiągnąć znaczące zmniejszenie liczby wypadków w miejscu pracy oraz przypadków zaistnienia chorób zawodowych.
- Całość ustawodawstwa dotyczącego wprowadzenia nowej polityki w dziedzinie chemikaliów powinno być wprowadzone do 2004 r.

- Komisja zaprezentuje do końca 2001 r. Europejski plan działań powodujących zahamowanie oporu wobec antybiotyków poprzez poprawę informacji, stopniową eliminację ich użycia jako nawozy (????) w rolnictwie oraz lepszą kontrolę wykorzystania antybiotyków w leczeniu ludzi, zwierząt oraz roślin.
- Stworzenie do 2005 r. możliwości monitorowania i kontroli wybuchów chorób zakaźnych na terenie Wspólnoty.

Bardziej odpowiedzialne zarządzanie zasobami naturalnymi

Cele

- Złamanie zależności pomiędzy wzrostem gospodarczym, zużyciem zasobów oraz generowaniem odpadów.
- Ochrona i przywrócenie ekosystemów oraz obszarów przyrodniczych a także zatrzymanie degradacji bioróżnorodności do 2010 r.
- Polepszenie zarządzania rybołówstwem w celu odwrócenia tendencji zmniejszających populację ryb oraz wprowadzenie zrównoważonej gospodarki morskiej oraz zdrowych ekosystemów, zarówno w skali Unii Europejskiej jak i całego świata.

VI. WSKAŹNIKI (DZIAŁANIA) NA POZIOMIE UNIJNYM

- Stworzenie Zintegrowanej Polityki Produktowej we współpracy z przedsiębiorcami w celu obniżenia zużycia zasobów oraz wpływu odpadów na środowisko.
- Stworzenie ustawodawstwa unijnego dotyczącego określenia środowiskowej odpowiedzialności (LIABILITY) do 2003 r.
- Stworzenie przez Komisję do 2003 r. wskaźników mierzących bioróżnorodność.
- Zaproponowanie przez Komisję do 2003 r. systemu pomiaru produktywności zasobów.
- W średnim horyzoncie czasowym przeprowadzenie przeglądu Wspólnej Polityki Rolnej, udoskonalenie rolniczo-środowiskowych działań, które w efekcie dostarczą przejrzysty system bezpośrednich dopłat za usługi związane ze środowiskiem.
- W 2002 r. dokonanie przeglądu Wspólnej Polityki ds. Rybołówstwa: usunięcie nieproduktywnych subsydiów, które zachęcają do nadmiernego odławiania; ograniczenie rozmiaru oraz aktywności unijnej floty rybackiej do poziomu sprzyjającego osiągnięciu globalnej równowagi w tej mierze. Działania te muszą być konsekwentnie związane z problemami społecznymi, które mogą być ich wynikiem.

Poprawa systemu transportowego oraz systemu zarządzania gruntami

Cele

- (DECOUPLE) Zdecydowane zerwanie powiązania między wzrostem transportu a wzrostem produktu krajowego brutto w celu zmniejszenia zanieczyszczenia oraz innych negatywnych skutków ubocznych rozwoju transportu.
- Doprowadzenie do sytuacji, w której nastąpiłoby przejście z transportu drogowego na kolejowy, wodny oraz publiczny tak, aby udział transportu drogowego w 2010 r. był nie większy niż poziom osiągnięty w 1998 r. (ostatni rok, dla którego dostępne są dane)
- Promowanie bardziej zrównoważonego rozwoju regionalnego poprzez zmniejszenie różnic w poziomie aktywności ekonomicznej oraz utrzymanie odpowiedniego poziomu rozwoju obszarów wiejskich i miejskich, zgodnie z rekomendacjami

Europejskiego Rozwoju Zagospodarowania Przestrzennego (European Spatial Development Perspective).

Wskaźniki na poziomie Wspólnoty

- Komisja zaproponuje w 2002 r. system opłat transportowych, tak aby zapewnić, że do 2005 r. ceny różnych środków transportu, w tym transportu powietrznego, będą odzwierciedlać ich koszt społeczny.
- Wprowadzenie w życie w 2003 r. zasad, które poprzez wykorzystanie inteligentnego systemu transportu, doprowadzą do współzależności systemów opłat za transport drogowy oraz będą sprzyjać dalszemu technologicznemu rozwojowi, który pozwoli na wprowadzenie wyceny opłat drogowych.
- Wskazanie jako priorytet w inwestycjach infrastrukturalnych: transportu publicznego, kolei, morskich dróg śródlądowych, transportu morskiego na krótkich dystansach oraz operacji wiązanych. W szczególności, Komisja zaproponuje w 2001 r., do wprowadzenia w 2003 r., zmianę zasad Transeuropejskiego systemu transportu, oraz będzie promować w średniookresowej ocenie programów Funduszy Strukturalnych, potwierdzoną już obniżkę udziału środków finansowych przeznaczonych na transport drogowy.
- Polepszenie systemów transportowych poprzez wsparcie brakujących połączeń transportowych, rozwój otwartych rynków oraz współpracę na poziomie Wspólnoty (np. chodzi tu o liberalizację kolei czy też systemu kontroli powietrznej). Europejska Wspólna Przestrzeń Powietrzna ma funkcjonować do 2004 r.
- Wspieranie telepracy poprzez przyspieszenie inwestycji w następną generację infrastruktury oraz usług komunikacyjnych.
- W 2001 r., rozpoczęcie wdrażania Europejskiej Sieci Obserwatoriów ds. Planowania Przestrzennego (ESPON – European Spatial Planning Observatory Network) w celu zdefiniowania zestawu przestrzennych wskaźników analizujących wpływ polityk (działań) Wspólnoty na poziomie regionów.
- Ocena spójności pozycjonowania różnych polityk (działań) Wspólnoty, biorąc pod uwagę ich cele (np. NATURA 2000, słabo rozwinięte obszary rolnicze, obszary podległe działaniu Funduszy Strukturalnych lub pomocy państwa).
- Dywersyfikacja źródeł dochodów na obszarach rolniczych, również poprzez wzrost nakładów na rozwój obszarów wiejskich w puli środków przeznaczanych na Wspólną Politykę Rolną (CAP).
- Wspieranie lokalnych inicjatyw, mających na celu walkę z problemami pojawiającymi się na terenach miejskich; wydanie zaleceń dotyczących zintegrowanych strategii rozwoju obszarów miejskich oraz obszarów wrażliwych ekologicznie.

IV WPROWADZENIE STRATEGII ORAZ PRZEGLĄD POSTĘPÓW: KROKI PODJĘTE PO SPOTKANIU W GOETEBORGU

ROCZNY PRZEGLĄD SPRAWDZA NASZE POSTĘPY

Regularne monitorowanie oraz raportowanie postępów oparte na wskaźnikach

Na spotkaniu Rady w Sztokholmie zdecydowano, że wszystkie aspekty zrównoważonego rozwoju powinny być omawiane na corocznym wiosennym spotkaniu Rady. Pomiar postępów oznacza wykorzystanie szeregu dodatkowych wskaźników w stosunku do tych, które zostały już uzgodnione jako monitorujące strategię uzgodnioną

w Lizbonie. Wspomniane wskaźniki pochodzą w naturalny sposób z długookresowych celów, które Komisja proponuje w tym dokumencie.

VII. DZIAŁANIE

- Komisja będzie zdawać relację w formie krótkiego raportu dotyczącego postępów we wdrażaniu strategii zrównoważonego rozwoju na każde z wiosennych posiedzeń Rady.
- Komisja zaproponuje niewielką liczbę wskaźników mierzących osiągnięcie celów na posiedzenie Rady w Barcelonie na wiosnę 2002 r.
- Proces związany z integracją problemów dotyczących środowiska w różnych działaniach sektorowych, zapoczątkowany przez Radę w Cardiff, musi być kontynuowany a także musi przynieść środowiskowy wkład do wspólnotowej strategii zrównoważonego rozwoju.

METODY PRACY MUSZĄ ULEC ZMIANIE

Na wszystkich poziomach wspólnotowego procesu legislacyjnego, propozycje dotyczące działań w poszczególnych sektorach są tworzone i dyskutowane bez skupiania dostatecznej uwagi na zależnościach występujących pomiędzy różnymi obszarami i działaniami. Sposób w jaki funkcjonuje Komisja, Rada oraz Parlament wzmacnia ten wąski, sektorowy punkt widzenia. Wszystkie trzy instytucje powinny zastanowić się nad krokami i działaniami, które eliminowałyby wspomnianą słabość.

Komisja ulepszy swoje wewnętrzne procedury w celu dostarczania bardziej spójnych propozycji działań. Rada Ministrów oraz Parlament Europejski powinny również przeprowadzić analizę swoich metod pracy. Rada powinna zmienić swoje struktury w celu polepszenia koordynacji oraz spójności prac Rad sektorowych. Parlament Europejski powinien wziąć pod uwagę stworzenie komitetu ds. zrównoważonego rozwoju, tak aby przybliżyć i przedstawić szerszy kontekst propozycji działań w poszczególnych sektorach. Komitet ten mógłby składać się z reprezentantów innych komitetów, tak jak to ma miejsce w przypadku komitetu ds. kontroli finansowej.

Działanie

- Komisja doprowadzi do stworzenia „okrągłego stołu” ds. zrównoważonego rozwoju składającego się z około 10 niezależnych ekspertów z różnych dziedzin, których zadaniem będzie bezpośrednie raportowanie do Przewodniczącego Komisji w takim czasie, który pozwoli na przygotowanie krótkiego raportu na wiosenne posiedzenie Rady oraz stworzenie rekomendacji służących poprawie spójności działań (polityki) Wspólnoty.

Średniookresowe przeglądy pozwolą nam przyjąć strategię zmian w długookresowych celach

Okresowe, dogłębne przeglądy pozwolą na utrzymanie

Zrównoważony rozwój jest ze swej natury celem długookresowym. Podczas gdy coroczny bilans działań i rezultatów jest potrzebny aby zachować momentum oraz przekazywać wczesne sygnały ostrzegające przed nieprzewidzianymi trudnościami, zbytnie skupienie się na

*strategii w
zakładanym
kształcie*

krótkookresowych działaniach i szczegółach może powodować utratę z pola widzenia celów nadrzędnych. Dlatego też, ćwiczenie jakie powtarza Rada w cyklu rocznym powinno być okresowo wzbogacane poprzez bardziej szczegółowy przegląd za każdym razem na początku nowej kadencji Komisji.